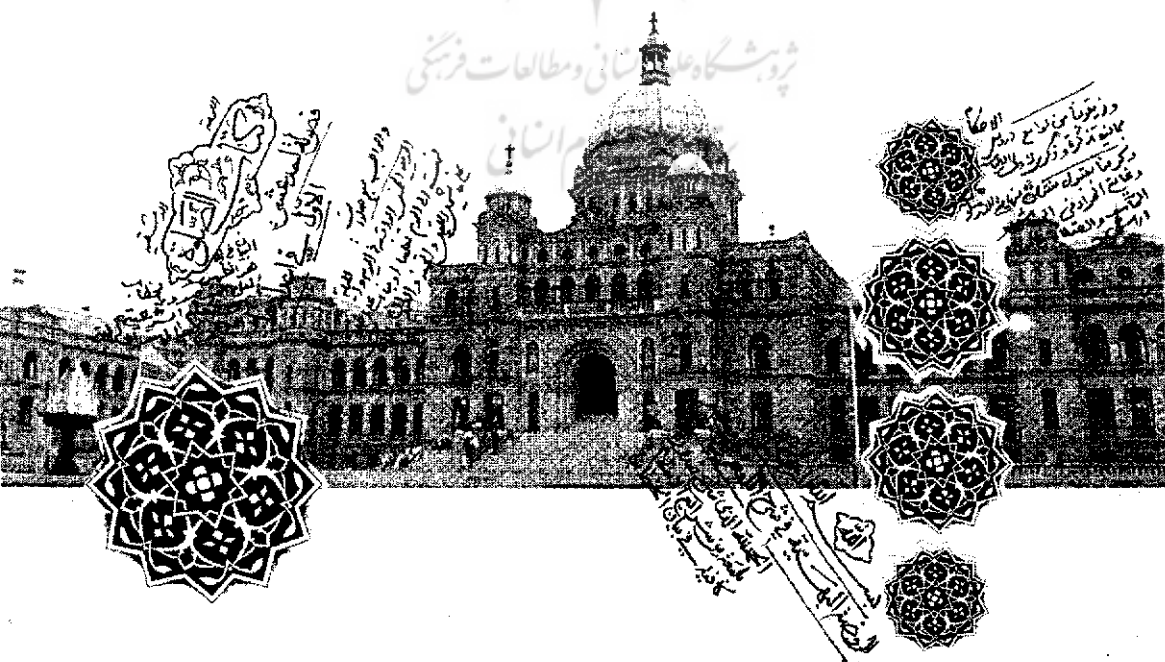

تحفه‌ای از آلمان

(معرفی گزیده‌ای از آثار فقهی و اصولی موجود
در کتابخانه سلطنتی برلین)

حجة الاسلام والمسلمین

سید ابوالحسن مطلبی

اشاره

در میان نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه سلطنتی برلین، کهن‌ترین آن‌ها کتاب‌ها و آثاری است که از مشرق‌زمین سر برآورده است و چنان‌که در مقدمه فهرست - و به زبان آلمانی قدیم - آمده است، «قسمتی اهدایی است (۱) و بخشی خریداری شده است.» در میان آثاری که در سال ۱۸۱۷م در کتابخانه استقرار یافته است، نوشته‌های فارسی و ترکی زیادی وجود دارد.

تعداد نسخه‌های خطی عربی کتابخانه از ۶۴۵۰ جلد بیشتر است که شماری از آن بر حسب وصیت معتبر به کتابخانه واگذار و بقیه هم خریداری و یا بدان‌جا اهدا شده است. جالب است که در مقدمه فهرست آمده است که «کتابخانه پادشاهی، بیشتر به مجموعه‌های باارزشی که نشان‌دهنده دست‌ودل‌بازی و بخشش است، مدیون است»

چند نکته

- ارقام سمت راست، شماره نسخه و یا مجموعه موجود در کتابخانه است.
 - این معرفی تنها جهت اطلاع‌رسانی تهیه شده است.
 - به دلیل آشنا نبودن به زبان آلمانی، محتملاً - در مواردی که اظهار تردید کرده‌ایم - این معرفی خالی از خطا نخواهد بود.
- بدین وسیله از خانواده محترم آوجی که در ترجمه مقدمه فهرست کتابخانه ما را یاری رساندند، صمیمانه قدردانی و تشکر می‌کنیم.

۱- آثار خاصه^(۱)

- ۴۵۹۰- حسین بن یوسف بن مطهر الشیعی الحلّی، *إرشاد الازدهان إلی احکام الإیمان*.
- ۴۶۰۲- محمد بن مکی الشهید، *الروضه البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة*.
- ۴۶۳۳- علی بن محمد علی الطباطبایی، *ریاض المسائل فی تحقیق الأحکام بالدلائل*.
- ۴۶۴۶- محقق حلّی، *جزء اول، شرائع الإسلام فی مسائل الحلال والحرام*.
- ۴۶۴۷- محمد بن علی بن الحسین بن الحسن الحسینی، *مدارک الأحکام فی شرح شرائع الإسلام*.
- ۴۶۴۹- محمد بن مکی، شهید اول قدس سره، *الدروس الشرعیة فی فقه الإمامیة*.
- ۴۷۱۰- اثری از خواجه در ارث است، *فرائض خواجه نصیر (الدین الطوسی)*.

۴۷۸۲- ابو جعفر محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه قمی، کتاب من لا یحضره الفقیه.

۴۷۸۵- محمد بن محمد بن نعمان البغدادی (شیخ مفید علیه الرحمه)، المقنعه.

در ذیل همین شماره، تهذیب الأحکام شیخ طوسی علیه الرحمه نیز آمده است.

۴۷۸۹- شرحی است بر قواعد الاحکام علامه حلی بدون ذکر شارح آن، شرح قواعد الأحکام.

۴۸۰۱- زین الدین بن علی بن احمد الشامی العاملی (شهید ثانی قدس سره)، تمهید القواعد الاصولیه والعربیّه لتفريع فوائد الأحکام الشرعیّه.

۴۸۰۸- مقدّس اردبیلی، آیات الأحکام.

۴۹۷۷- مسائل مع اجوبه الشریف المرتضی علی بن الحسین بن موسی الحسینی الموسوی علم الهدی ذی المجدین ابی القاسم شیخ الشیعه. این نسخه شامل المسائل الناصریه، المسائل الرملیه، المسائل الواسطیه، جواب المسائل الطرابلسیه الثانیه، جواب المسائل الطرابلسیات الثالثه و جواب مسائل الشریف ابی الحسین المحسن بن محمد بن الناصر الحسینی الرسی است.

۴۹۷۸- علم الهدی، المسائل السلاریه.

۲. آثار عامه

آثار عامه به دو بخش اصولی و فقهی تفکیک شده و چند اثر شیعی مانند قوانین میرزای قمی در اصول در آن مندرج شده است.

الف. آثار اصولی

۴۳۵۸- عبدالملک بن ابی محمد عبدالله الجوبینی الشافعی، الورقات فی علم اصول الفقه.

این اثر در دو جزء تدوین یافته یکی در شناخت اصول فقه و دیگری درباره فقه است. شرحهایی بر این کتاب نوشته شده که در شماره‌های بعدی معرفی می‌شود.

۴۳۵۹- این نسخه، ظاهراً نسخه دیگری از "الورقات فی علم الاصول" است.

۴۳۶۰- تاج الدین ابی محمد عبدالرحمن بن ابراهیم بن سباع بن ضیاء الفزاری البدری المصری الدمشقی الشافعی، المعروف بالفراکح، شرح الورقات.

۴۳۶۱- جلال‌الدین المحلي الأنصاری الشافعی (محمدبن احمدبن محمدالمحلی)، شرح
الورقات فی اصول الفقه.

۴۳۶۲- مجموعه‌ای شامل هفت رساله که برخی از آنها در شرح و رقات یاد شده
است.

۴۳۶۳- ابن‌قاسم العبادی، الشرح الكبير.

شرحی است بر شرح جلال‌الدین محمدبن احمدبن محمدالمحلی، که خود شرح و رقات
امام‌الحرمین در اصول فقه است.

۴۳۶۴- مجموعه‌ای شامل دو نسخه دیگر از شرح الكبير قبلی است ظاهراً.

۴۳۶۵- احمدبن قاسم العبادی الشافعی، الشرح الصغير للورقات.

شرحی است بر شرح نسخه شماره ۴۳۶۱ تألیف جلال‌الدین محمدبن احمدبن محمد
المحلی.

۴۳۶۶- احمدبن احمدبن عبدالحق، حاشیه علی شرح‌الورقات.

حاشیه‌ای است بر شرح جلال‌الدین المحلي بر متن و رقات.

۴۳۶۷- شهاب‌الدین القلیوبی (احمدبن احمدبن سلامه المصری القلیوبی الشافعی)،
حاشیه لطیفه علی شرح‌الورقات.

حاشیه‌ای است بر شرح جلال‌الدین المحلي بر و رقات یادشده.

۴۳۶۸- محمدبن محمدبن عبدالرحمن المصری الشافعی الجوینی، کمال‌الدین ابن امام
الکاملیه.

۴۳۶۹- ابوالحسن علی بن محمد البزدوی، أصول الفقه.

۴۳۷۰- ابوالحسن علی بن محمد البزدوی، أصول الأديان.

این کتاب در اصول فقه است. باب بیان اسباب الشرايع، باب خبر الواحد، باب المشهور
من الأخبار، باب تقسیم الراوی الذی جعل خبره حجه، معرفه احوال المجتهدین برخی
از عنوان‌های کتاب است.

۴۳۷۱- ابوالحسن علی بن محمد البزدوی، شرح البزدوی.

شرحی است از مولف بر اصول.

۴۳۷۲- عمر بن عبدالعزیز بن عمر بن مازة حسام‌الدین ابی‌محمد الصدر الشهید البخاری

الحنفی، أصول الفقه.

۴۳۷۳- موفق‌الدین ابومحمد عبدالله بن احمد بن محمد بن قدامه المقدسی، المیزان فی اصول الفقه.

۴۳۷۴- جمال‌الدین ابی عمرو عثمان بن عمر بن ابی بکر المالکی المعروف بابن الحاجب الاصفهانی، شرح منتهی السؤل والأملی فی علمی الأصول والجدل.
۴۳۷۵- عبدالرحمن بن احمد الایجی عضدالدین، شرح مختصر ابن الحاجب (فی الأصول).

۴۳۷۶- السعد التفتازانی، شرح الشرح للمختصر فی الأصول.

شرحی است بر شرح قاضی عضد بر مختصر ابن حاجب.

۴۳۷۷- السید الشریف الجرجانی، حاشیه علی شرح مختصر ابن الحاجب.

این اثر نیز شرحی است بر شرح ایجی.

۴۳۷۸- مجموعه‌ای شامل متجاوز از بیست رسالهٔ اصولی است که در میان اسامی مولفان آن‌ها نام نامی علامه حلی نیز به چشم می‌خورد.

۴۳۷۹- محیی‌الدین النووی، القواعد والضوابط.

۴۳۸۰- محمد بن ابراهیم البقوری، مختصر القواعد فی اصول الفقه.

۴۳۸۱- قاضی بیضاوی (عبدالله بن عمر بن محمد)، منهاج الوصول إلى علم الأصول.

۴۳۸۲- نسخه دیگری از منهاج الوصول بیضاوی.

۴۳۸۳- احمد بن رسلان الرملی، شرح منهاج البيضاوی.

۴۳۸۴- سراج‌الدین الهندی

الدولت‌آبادی، شرح المغنی

(فی اصول الفقه).

۴۳۸۵- حافظ‌الدین

ابی البرکات عبدالله بن احمد

النسقی، منار الأنوار

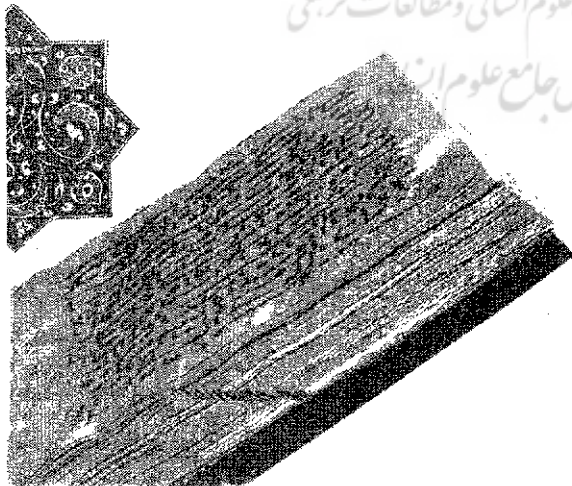
فی الأصول.

۴۳۸۶- عبداللطیف بن

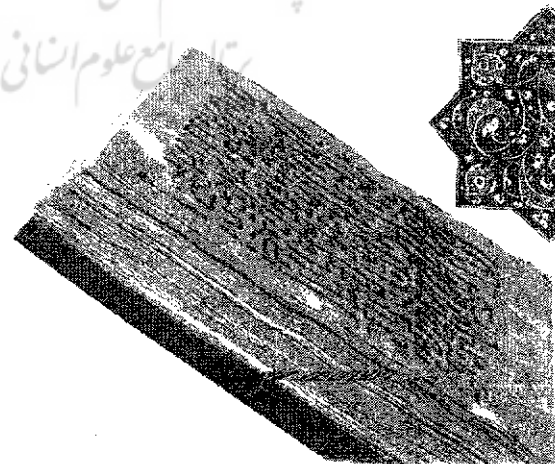
عبدالعزیز بن فرشته، شرح

المنار.

شرح نسخه قبلی است.

- ۴۳۸۷- نسخه دیگری از شرح المنار است.
- ۴۳۸۸- مصطفی بن محمد عزمی زاده مشهور به ابن مالک، حاشیه علی شرح المنار.
- ۴۳۸۹- عبدالرحمن بن ابی بکر العینی، شرح المنار فی أصول الفقه.
- ۴۳۹۰- ابن نجیم الحنفی، شرح المنار.
- ۴۳۹۱- محمد بن عبدالعزیز المعید المرعشی، شرح المنار.
- ۴۳۹۲- مجموعه‌ای حاوی ۲۴ رساله در اصول.
- ۴۳۹۳- صدر الشریعه عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعه محمود بن صدر الشریعه احمد بن جمال الدین عبیدالله بن ابراهیم بن احمد المحبوبی الحنفی، تنقیح الأصول.
- ۴۳۹۴- سعدالدین التفتازانی، التوضیح فی حلّ غوامض التنقیح (التلویح إلی کشف حقایق التنقیح).
- ۴۳۹۵- ظاهراً نسخه دیگری از نسخه شماره قبل و یا حاشیه‌ای بر آن است.
- ۴۳۹۶- اثری است از مولانا زاده عثمان الخطائی، بدون عنوان.
- ۴۳۹۷- حاشیه حسن چلبی علی التلویح.
- حاشیه‌ای است از چلبی بر تلویح پیش گفته.
- ۴۳۹۸- نسخه دیگری از حاشیه بر تلویح است.
- ۴۳۹۹- شمس الدین محمد بن مفلح المقدسی الحنبلی، اصول الفقه.
- ۴۴۰۰- عبدالوهاب بن شیخ الاسلام تقی الدین ابی الحسن علی بن الشیخ العلامه قاضی القضاة زین الدین ابن ابی محمد عبدالکافی بن علی بن تمام السبکی الشافعی تاج الدین ابونصر، جمع الجوامع.
- این کتاب چیزی افزون بر شرح مختصر ابن حاجب و منهاج قاضی بیضاوی و زبده‌ای از آن دو شرح در اصول است.
- ۴۴۰۱- مجموعه‌ای حاوی شش رساله عمده اصولی است. والله العالم.
- ۴۴۰۲- بدرالدین

- الزرکشی، تشنیف المسامع فی شرح جمع الجوامع.
 شرحی بر جمع الجوامع سبکی در اصول است.
 ۴۴۰۳- جلال الدین المحلی الشافعی، شرح جمع الجوامع فی الاصول.
 ۴۴۰۴- الکرمال ابن ابی شریف الشافعی، الدرر اللوامع فی تحریر جمع الجوامع.
 ۴۴۰۵- تاج الدین ابی نصر عبدالوهاب بن تقی الدین ابی الحسن علی بن عبدالکافی السبکی، النور اللامع بشرح جمع الجوامع.
 ۴۴۰۶- علی بن احمد البخاری الشافعی الشعرانی، حاشیه علی جمع الجوامع.
 ۴۴۰۷- ظاهرأ شرحی دیگر بر جمع الجوامع یادشده است.
 ۴۴۰۸- مجموعه‌ای شامل پانزده رساله در اصول است. والله العالم.
 ۴۴۰۹- عبدالرحیم بن الحسن بن علی القرشی الاسنوی الشافعی جمال الدین ابومحمد، التمهید فی تنزیل الفروع علی الاصول.
 ۴۴۱۰- عبدالرحیم الاسنوی، الکوکب الدری فی علم الاصول الشافعیه.
 ۴۴۱۱- طاهر بن الحسن بن عمر ابن حبیب، المقتبس المختار من نور المنار فی اصول الحنفیه.
 ۴۴۱۲- مختصر المقتبس المختار.
 گویا مصنف المقتبس، خود آن را تلخیص کرده است.
 ۴۴۱۳- محمد بن الشحنه الحنفی، منظومه فی اصول الفقه. بیتی از آن چنین است:
 و تم للاصول فی الفقه مائه وهی لآلاف الفروع منمنه
 ۴۴۱۴- شمس الدین محمد بن عبدالدایم النعیمی العسقلانی البرماوی الشافعی، النُبْدَه الألفیه فی الأصول الفقهیه.
 ۴۴۱۵- محمد بن حمزه بن محمد الروصافی الحنفی (ابن الفناری)، فصول البدایع فی اصول الشرایع.
 ۴۴۱۶- محمد بن عبدالواحد بن عبدالحمید الاسکندری، مشهور به ابن همام الدین، التحریر.
 ۴۴۱۷- اسماعیل بن علی بن حسن بن هلال ابن معلی الشافعی، اللیث العابس فی صدمات المجالس.
 ۴۴۱۸- جمال الدین یوسف بن حسن بن عبدالهادی، غایه السؤل إلی علم الاصول.
 این اثر بر مذهب احمد بن محمد بن حنبل نگارش یافته است.

۴۴۱۹- یوسف بن حسن بن احمد بن عبدالهادی المقدسی الحنبلی، مقبول المنقول من علمی الجدل والاصول.

این کتاب نیز بر اساس مذهب احمد بن محمد بن حنبل نگاشته شده است.

۴۴۲۰- محمد بن عیسی بن کنان، الزهور البهیه فی شرح رساله الاصول الفقهیه.

۴۴۲۱- حسن بن زین الدین العاملی، معالم الدین و ملاذ المجتهدین.

۴۴۲۲- ظاهراً نسخه دیگری از معالم است.

۴۴۲۳- از صاحب معالم، حسن بن زین الدین، فرزند شهید ثانی.

۴۴۲۴- ابوالقاسم بن الحسن القمی (میرزای قمی قدس سره)، القوانین.

۴۴۲۵- شیخ بهاء الدین العاملی، زبده الاصول.

۴۴۲۶- الحلبي، فراید الدر (شرح مختصر التنقیح والمنار).

۴۴۲۷- مبادئ الاصول إلى علم الاصول.

۴۴۲۸- عبدالله بن ابوالقاسم النجری، البیان الشافی فی اصول الفقه.

۴۴۲۹- فی الاجتهاد و انواعه و امکانه و عدمه.

۴۴۳۰- رساله‌ای است در اصول، ظاهراً از ابن حجر هیتمی.

۴۴۳۱- فوائد آقاسید مهدی بحر العلوم.

فوائد اصولی است از سید بحر العلوم.

۴۴۳۲- الفوائد الحائریه.

۴۴۳۳- ظاهراً نسخه دیگری از فوائد حائریه است.

۴۴۳۴- مجموعه‌ای اصولی شامل چهار رساله است که از مولفان آن‌ها نامی به میان

نیامده است.

۴۴۳۵- مجموعه‌ای در اصول است.

۴۴۳۶- مجموعه‌ای شامل ۵۸ رساله در اصول فقه بر مذهب شافعی و حنفی است.

ب. آثار فقهی

۴۴۳۷- حسام الدین عمر بن عبدالعزیز البخاری، شرح کتاب الجامع الصغیر للشیبانی.

شرحی است بر کتاب الجامع الصغیر تألیف محمد بن حسن شیبانی حنفی در فقه.

۴۴۳۸- احمد بن محمد العتّابی البخاری، شرح کتاب الجامع الصغیر.

۴۴۳۹- مجموعه‌ای شامل ۲۰ رساله فقهی است.

۴۴۴۰- کتاب زیادات الزیادات.

شرحی است بر زیادات در فقه بر اساس مذهب حنفی.

۴۴۴۱- مختصر الزیادات.

تلخیصی است فقهی که نامی از ملخص آن به چشم نمی خورد.

۴۴۴۲- اسماعیل بن یحیی بن اسماعیل المزنی، مختصر المزنی.

۴۴۴۳- اثری است فقهی، بدون عنوان به نام ابوالقاسم عیبدالله بن الحسین بن الجلاب

البصری المالکی.

۴۴۴۴- ابواللیث نصر بن محمد السمرقندی، خزانه الفقه.

اثری بر اساس فقه حنفی است.

۴۴۴۵- نسخه دیگری از خزانه الفقه ابولیت سمرقندی است.

۴۴۴۶- ابومحمد عبدالله بن عبدالرحمن بن ابی زید القیروانی المالکی، الرساله.

رساله عملیه‌ای است بر اساس مذهب مالک بن انس.

۴۴۴۷- الرساله.

نسخه دیگری از رساله قبلی است.

۴۴۴۸- ظاهراً بخشی دیگر از نسخه پیشین است.

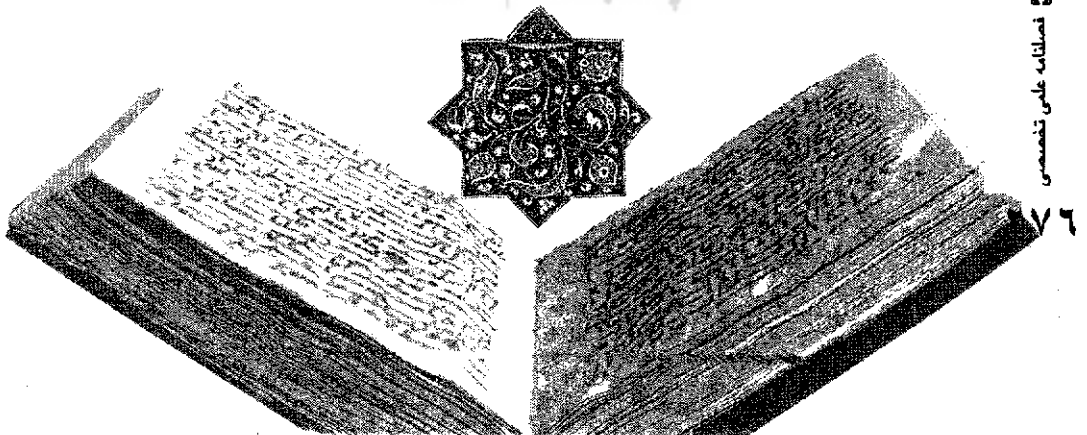
۴۴۴۹- شمس‌الدین محمد بن داود بن سلیمان العناتی القاهری الشافعی، فتح‌الکریم

الوهاب علی شرح تحریر تنقیح اللیاب.

این نسخه، جزء دوم کتاب و از کتاب البیوع آغاز شده است.

۴۴۵۰- ظاهراً نسخه دیگری از شرح تحریر پیش گفته است.

۴۴۵۱- احمد بن محمد بن احمد جعفر القُدوری البغدادی الحنفی، مختصر القُدوری

(فی فروع الحنفیه).

- ۴۴۵۲- ظاهرأ نسخه دیگری از نسخه قبلی است.
- ۴۴۵۳- رضی الدین ابی بکر بن علی بن محمد الحداد العبادی الحنفی، الجوهره النیره. این کتاب شرحی است بر المختصر القدوری.
- ۴۴۵۴- مجموعه‌ای شامل ۲۲ رساله فقهی است.
- ۴۴۵۵- ابوالحسن احمد بن محمد القدوری البغدادی الحنفی، شرح التجرید.
- ۴۴۵۶- ابواسحاق ابراهیم بن علی بن یوسف الفیروزآبادی، المذهب فی شرح المذهب. فقه استدلالی بر اساس مذهب شافعی است.
- ۴۴۵۷- جزئی از المذهب یادشده است.
- ۴۴۵۸- ظاهرأ نسخه (یا جزء) دیگری از مذهب است.
- ۴۴۵۹- یحیی الدین النووی، شرح النووی علی المهدب.
- ۴۴۶۰- ابواسحاق ابراهیم بن علی الشیرازی، التنبیه فی الفقه علی مذهب الشافعی.
- ۴۴۶۱- عبدالرحمن بن ابراهیم الشافعی (تاج الدین الفرکاح)، الاقلید لدرء التقليد. این نسخه، جزء دوم از کتاب الاقلید است.
- ۴۴۶۲- مجدالدین الحلوانی، شرح النوازل. این نسخه، جزء دوم اثر و بر اساس مذهب شافعی است.
- ۴۴۶۳- مجدالدین ابوبکر بن اسماعیل بن عبدالعزیز المصری الزنکونی الشافعی، تلخیص التنبیه فی شرح التنبیه. این نسخه عهده‌دار جزء دوم شرح یادشده است.
- ۴۴۶۴- جزء سوم از شرح تنبیه زنکونی است.
- ۴۴۶۵- احمد بن لولو المصری الشافعی، شهاب الدین ابوالعباس ابن النقیب، تسهیل الهدایه و تحصیل الکفایه. جزء چهارم از کتاب است.
- ۴۴۶۶- بدرالدین الزرکشی، شرح التنبیه. این نسخه، جزء اول کتاب است.
- ۴۴۶۷- شرف الدین ابوالقاسم هبه الله بن نجم الدین ابی محمد عبدالرحیم بن شمس الدین ابی الطاهر ابراهیم بن هبه الله بن مسلم بن البارزی الجهنی الشافعی الحموی، المغنی فی اختصار التنبیه و اظهار فتاویه.

- ۴۴۶۸- احمد بن صالح بن احمد دمشقی البقاعی الزهری الشافعی شهاب‌الدین ابوالعباس، تصحیح النبیة فی اختصار التنبیة.
- ۴۴۶۹- مجموعه‌ای حاوی ۳۱ رساله فقهی است.
- ۴۴۷۰- عبدالکریم بن محمد بن عبدالکریم بن الفضل بن الحسین القزوینی الرافعی الشافعی، العزیز فی شرح الوجیز.
- ۴۴۷۱- ابوحامد الغزالی، شرح العزیز علی الوجیز.
- ۴۴۷۲- عبدالکریم الرافعی الشافعی، الشرح الصغیر علی الوجیز.
- ۴۴۷۳- اثری است از مقدم بن عمر بن احمد الخطیب الاشومدی.
- ۴۴۷۴- محیی‌الدین النووی، الروضه.
- این نسخه جزء پنجم از روضه یادشده است.
- ۴۴۷۵- شهاب‌الدین ابوالعباس احمد بن عماد الاقفهسی الشافعی، التعقیبات علی المهمات (تهذیب المهمات).
- ۴۴۷۶- مجموعه‌ای شامل ۱۸ رساله فقهی است.
- ۴۴۷۴- مجموعه‌ای حاوی چند رساله است.
- ۴۴۷۸- ابوبکر بن مسعود بن احمد الکاسانی الحنفی، جزء سوم، بدائع الصنائع فی ترتیب الشرائع.
- ۴۴۷۹- ظاهراً نسخه دیگری از بدائع و بخش‌هایی دیگر از آن است.
- ۴۴۸۰- ابوالقاسم بن یوسف الحسینی المدنی، الفقه النافع.
- ۴۴۸۱- احمد بن الحسن (وابن الحسین) بن احمد الاصبهانی الشافعی ابوشجاع، غایه الاختصار.
- ۴۴۸۲- تقی‌الدین ابوعبدالله محمد بن مجدالدین ابی‌الحسن علی بن مطیع بن ابی‌الطاعه القشیری المعروف بابن دقیق‌العید، تحفه اللیب فی شرح کتاب التقریب.
- ۴۴۸۳- ابوبکر بن محمد بن عبدالمومن الربانی تقی‌الدین الحسینی دمشقی الحسینی الشافعی، کفایه الاخبار فی شرح غایه الاختصار.
- ۴۴۸۴- اثری فقهی از محمد بن احمد الشربینی القاهری الشافعی الخطیب شمس‌الدین.

این نسخه، جزء اول کتاب را دربر دارد.

- ۴۴۸۵- محمدبن قاسم المصری (والعزّی) الشافعی، فتح القریب المجیب فی شرح الفاظ التقریب (القول المختار فی شرح غایه الاختصار).
- ۴۴۸۶- ظاهراً نسخه دیگری از فتح القریب است.
- ۴۴۸۷- ابوالحسن علی بن ابی بکر بن عبدالجلیل المرغینانی، بدایه المبتدی.
- ۴۴۸۸- ابوبکر المرغینی الحنفی، الهدایه فی شرح البدایه.
- مؤلف بدایه المبتدی که خود آن را شرح کرده است چنان که در مقدمه گوید: "وقد جرى على الوعد في مبدأ بدایه المبتدی ان اشرحها..."
- ۴۴۸۹- ابوبکر المرغینانی الحنفی، الهدایه فی شرح البدایه.
- جزء دوم از کتاب است که کتاب البیوع را دربر گرفته و بر اساس مذهب حنفی است.
- ۴۴۹۰- البرهان الحلبي، كفايه المنتهى بشرح بدایه المبتدی.
- ۴۴۹۱- عمر بن محمد بن عمر الخبازي الخجندی الحنفی جلال الدين، شرح الهدایه فی الفقه.
- در ذیل این شماره این عنوان نیز به چشم می خورد: تکلمه الفوائد اثر محمدبن احمد بن عبدالعزیز القنوی دمشقی الحنفی ناصرالدین ابن الربوه.
- ۴۴۹۲- قوام الدین ابوحنیفه امیر کاتب بن امیر عمر العمیدی الفارابی الاتقانی الحنفی، غایه البیان و نادره الاقران فی آخر الزمان فی شرح الهدایه.
- ۴۴۹۳- محمدبن محمود بن احمد الحنفی، العنايه (فی شرح الهدایه).
- ۴۴۹۴- ظاهراً نسخه دیگری از شرح الهدایه است.
- ۴۴۹۵- عبدالحکیم بن محمد اخي زاده، کتاب الشهاده.
- کتاب ادب القاضی نیز به این اثر منضم شده است.
- ۴۴۹۶- اسماعیل بن عبدالباقی المدعو بابن الیازجی الحنفی، اعانه طالبی الکفایه فی حل الفاظ الهدایه.
- ۴۴۹۷- حاشیه ابن کمال باشا.
- احتمالاً حاشیه ای است بر کتاب الهدایه.
- ۴۴۹۸- ظاهراً شرحی است بر الهدایه مسبوق الذکر که حیدر بن الشیخ عبدالله بن الشیخ کمال مشهور به شیخ زاده آن را نگاشته است.
- ۴۴۹۹- این نسخه نیز شرح دیگری بر الهدایه یاد شده است.

۴۵۰۰- عبدالغنی النابلسی، نبذہ عظیمہ فی بیان المخالفہ بین الامام الاعظم والامام

الشافعی.

۴۵۰۱- گویا شرح دیگری است بر هدایہ مذکور.

۴۵۰۲- این نسخه ہم گویا شرح هدایہ است.

۴۵۰۳- مجموعه‌ای شامل ۵۳ رساله است.

۴۵۰۴- موسی ابوالنجابین احمد بن موسی بن سالم بن عیسی بن سالم الحجایوی

المقدسی الصالحی الحنبلی، مختصر المقنع.

۴۵۰۵- احمد بن عبیدالله بن ابراهیم بن احمد المحبوی الحنفی، تلخیص العقول فی

الفروق بین اهل النقول.

۴۵۰۶- مسعود بن ابی بکر بن الحسین الفراهی الحنفی، شرح ذات العقدین (فی فقه

الامام الاعظم).

۴۵۰۷- محمد بن عبدالسلام بن یوسف، شرح مختصر العلامه ابن الحاجب.

۴۵۰۸- محمد بن عبّاد بن ملک داد بن حسن بن داود الخلاطی الحنفی، تلخیص الجامع

الکبیر.

ساختار کتاب بر مذهب حنفی پی ریزی شده است.

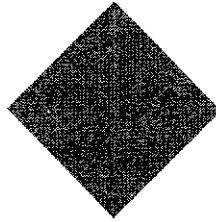
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پی‌نوشت:

۱. این آثار منحصرأً فقهی است. تعداد اندکی از آثار اصولی به جهت به هم نخوردن ترتیب شماره نسخه‌ها در بخش آثار عامه آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

